

Informacija tėvams, pastebėjus vaiko sunkumus skaityti ir rašyti

Šios bėdos atsiranda dėl fonologinio apdorojimo trūkumų, kurie atsiranda nepaisant vidutinio ar aukšto intelekto ir tinkamo mokymo.

Papildomos problemos gali kilti atminties, nuoseklumo bei planavimo ir organizuotumo srityse.

Gal būt pastebėjote, kai vaikas buvo ikimokyklinio amžiaus?

- Neapsisprendimas kuri ranka, dešinė ar kairė, yra pagrindinė;
- Skiemenų painiojimas žodyje;
- Sunkiau suvokiamas laikas ir erdvė t.y. prieš, po, rytoj, vakar;
- Nuoseklių instrukcijų laikymasis ir pan. Pvz. Nusirenk, nueik į miegamąjį, paimk knygą nuo palangės ir ateik prie mano stalo. Vaikui sunku suvokti, ką ištikrųjų reiktų atlikti, gal būt įvykdys vieną prašymą iš išvardintų

Šis sunkumas įvardijamas, kaip disleksija

Gal būt mokykliniame amžiuje pastebėjote vaiko besikartojančias klaidas:

- Raidžių ar skiemenų keitimas, praleidimas;
- Raidžių apvertimas;
- Klaidingai skaitoma ar spėjama žodžių pradžia;
- Skaitoma paraidžiui ar skiemenuojant;
- Prastai suvokiami skyrybos ženklai;
- Rašant praleidžiamos raidės, netaikomos taisyklės;
- Vaikas rašo, skaito lėtai ir kt.

Gal būt atkreipėte dėmesį į šiuos sunkumus?

- Sunku planuojant ar organizuojant įvairius dalykus (pvz.: dienotvarkę, laiką);
- Trumpalaikės atminties sutrikimai, Pavyzdžiui, jeigu mokykloje yra išgirstamos ilgos instrukcijos: „atsisek kuprinę, išsiimk vadovėlį, atsiversk 67 psl. ir atlik 4 užduotį“ - labai realu, jog vaikas pasimes ir nesugebės to padaryti tinkamai – išsitrauks tik vadovėlį ir nežinos ką daryti toliau.
- Žema savivertė. Natūralu, kad vaikas save lygina su kitais ir jaučiasi prislėgtas, kad jam sunkiau sunkiau sekasi daryti tai, ką kiti daro puikiai. Dažnai vaikas mano, kad jis mažiau gabus ir visose kitose srityse. Tai gali lemti patyčias, emocijų kaitą.
- Mokymosi dienos pabaigoje vaikas gali jaustis išsekęs. Vaikui parėjus iš mokyklos, leiskite jam atsipūsti prieš kimbant į namus darbus.
- Be paaiškinamų priežasčių vaikas gali susidurti su lengvesnėmis ir sunkesnėmis dienomis. Kartais gali atrodyti, kad vaikas išmoko, senokai bandė įsiminti kažką, tačiau kitą dieną vėl pamiršo. Nespauskite vaiko – tik kantriu darbu ilgainiui jis pasieks norimus rezultatus.
- Darydami skaitymo ar rašymo užduotis, vaikai užtruks ilgiau nei bendraamžiai. Galima pasidomėti, kiek kiti vaikai užtrunka, atlikdami namų darbus.
- Didelė dalis vaikų su disleksija nepasitiki savimi. Tokiems vaikams dažnai ne itin gerai sekasi mokykloje, o dėl to labai nukenčia jų pasitikėjimas savimi. Turėtumėte pasistengti pastebėti ir pagirti net ir pačius mažiausius vaiko pasiekimus.

Kur kreiptis, ką daryti įtarus, kad vaikui disleksija?

- Įtarus vaikui disleksiją pirmiausia tai reiktų aptarti su klasės auklėtoja ar lietuvių kalbos mokytoja, mokyklos pagalbos specialistais.
- Disleksija „oficialiai“ nustatoma Pedagoginėje psichologinėje tarnyboje, kurioje įvertinimą atlieka bent jau trys specialistai: spec. pedagogas, logopedas ir psichologas.
- **Skatinkite vaiką skaityti.** Tobulinti skaitymo įgūdžius vaikas gali skaitydamas bet ką, kas jį domina – komiksų knygeles, iliustruotas knygeles, sporto ar vaikiškus žurnalus. Leiskite vaikui skaityti knygas, kurios yra skirtos mažesniems ar žemesnius skaitymo įgūdžius turintiems vaikams

– tai padės vaikui labiau pasitikėti savimi. Tačiau balsu skaitykite vaikui knygas, kurios yra sudėtingesnės nei įprastinės jų amžiaus vaikams skirtos knygelės.

- **Pasiūlykite vaikui išbandyti audio knygas.** Audio knygų galite klausytis netgi kartu, važiuodami mašinoje ar atlikdami namų ruošos darbus.

- **Pasidalinkite su vaiku skaitymo patarimais.** Klausykitės, kaip vaikas skaito balsu, pataisykite suklydus. Uždenkite likusią teksto dalį liniuote, palikdami matomą tik tuo metu skaitomą eilutę. Skaitydami vaikui balsu, liepkite vaikui pirštu sekti jūsų skaitomą tekstą.

- **Supažindinkite vaiką su žymiais žmonėmis, turėjusiais disleksijos sutrikimą,** tokiais kaip Albertas Einšteinas, Tomas Edisonas, Pablas Pikasas, Orlando Blumas, komikas Jim Carrey, garsusis tapytojas Leonardo Da Vinci, aktorius Tom Cruise, daininkė Cher, genialusis filmukų kūrėjas Walt Disney, politikai George Washington ir J. F. Kennedy, britų verslo magnatas Richard Branson ir t.t.

Ateities perspektyva

Labai tikėtina, kad jūsų vaikas ateityje pasieks puikių rezultatų keturiose srityse: inžinerijoje, architektūroje, menuose ir versle. Disleksija toli gražu ne kliūtis pasiekti tai, apie ką vaikas svajoja. Teikiant vaikui pagalbą jis gali reikšmingai pagerinti savo įgūdžius ir gyventi visavertį gyvenimą. Žmonės, turintys disleksijos skaitymo sutrikimą, dažnai yra labai kūrybingi. Jie dažnai turi daug idėjų, yra muzikalūs, puikūs aktoriai, dizaineriai ir pan. Didelė dalis vyresnių, sėkmingą gyvenimą susikūrusių žmonių turbūt net nežinojo, kad turi disleksiją.

Truputį statistikos

Lietuvoje nebuvo atliktas tyrimas, kurio metu būtų gauti skaičiai, spėjama, jog tokių vaikų yra 10-15% - tokia pati yra ir pasaulinė statistika.

Daugybė žmonių pasaulyje susiduria su disleksija – taigi gėdytis nėra ko!

Disleksija yra dažniausia skaitymo ar rašymo sunkumų priežastis;

Statistiškai bent 1 iš 10 žmonių turi disleksiją;

Daugiau nei 40 milijonų amerikiečių susiduria su šiuo skaitymo sutrikimu;

Užsispyrimo ir kantraus darbo dėka didžioji dalis disleksikų yra visiškai pajėgūs baigti mokyklą ir toliau siekti norimos profesinės karjeros!

Specialioji pedagogė, logopedė Aušra Černienė